

31/5

Morgon-Tidningen lämnar i gårdagens nummer

en del intressanta uppgifter om den s. k. arbetarpressens utveckling under senare tid. Från 1937 till 1946 ökade de socialdemokratiska tidningarnas upplagor i hela landet med 46 procent. För Dagens Nyheter var motsvarande siffra 87 procent. Från 1941 till 1946 var A-pressens ökning 28 procent; för Dagens Nyheter motsvaras denna siffra av 41 procent. För Morgon-Tidningen var nettoupplagan för första kvartalet 1947 7.000 exemplar större än genomsnittet för år 1946; Dagens Nyheter hade för första kvartalet 1947 en total nettoupplaga av 230.000 exemplar mot 216.000 motsvarande tid 1946, alltså ca 14.000 exemplar högre upplaga än första kvartalet 1946. Siffrorna bevisar det glädjande faktum att tidningsläsningen stadig går framåt. De visar också att Dagens Nyheter överlägset hävdar sig i konkurrensen.

aug 1947
62.5 k 13 m. 20.

D. N.

1/6 1947

Varuknapphet och rysskredit

Åtminstone ett stort specialavtal inom det ryska kreditavtalets ram har nu kommit till stånd. Asea i Västerås har förbundit sig att till Ryssland leverera kraftverk, motorer och andra maskiner för sextio miljoner kronor, detta under förutsättning att arbetskrafts- och materialfrågorna ordnas. Det innebär att Asea för avtalets fullgörande måste räkna med eller redan erhållit stöd av regeringen för anskaffande av arbetskraft och uppförande av erforderliga byggnader. En del av de från Italien importerade arbetarna kommer att dirigeras till Asea, och företaget har igångsatt en omfattande byggnadsverksamhet efter regeringens tillstånd.

Samtidigt meddelas att en stark minskning av byggnadsverksamheten i allmänhet överväges av regeringen. Särskilt är det avsikten att begränsa byggnadstillstånden i vad det gäller landsbygden, trots att det byggande varom här är fråga till stor del avser reparationer och nyanläggningar som är nödvändiga för att man skall uppnå förkrigstidens standard. Men inskränkningar skall — betonar Morgon-Tidningen — genomföras även på andra områden. Sälunda skall skolor, sjukhus och andra samhällsnyttiga inrättningar inte få byggas i samma utsträckning som förut, trots att behovet på senare tid ökat.

Dessa uppgifter är märkliga med tanke på den debatt som fördes före det ryska avtalets avslutande. För det första visar de oriktigheten i dåvarande handelsministerns påstående att de svenska företagen kunde bära den tilltänkta belastningen utan större svårigheter; detta påstående bestyrktes då av regeringspressen, och de tidningar som betvivlade dess riktighet förklarades fara med osanning. Nu är saken klar, det är uppenbart att avtalet fördes i land under falska förutsätt-

ningar — och regeringspressen tigger. För det andra klargöres att den svenska levnadsstandarden måste beskäras på grund av de väldiga, på kredit gjorda leveranserna till Ryssland. Detta är i och för sig självklart, men det förnekades på hösten 1946 av socialdemokratis talesmän. Nu är läget klart även på den punkten. Sverige får underlåta att bygga bostäder åt jordbrukare liksom redan planlagda, erkänt behövliga sjukhus och skolor, samtidigt som omfattande byggnadstillstånd måste beviljas för att möjliggöra leveranser till Ryssland. Sambandet är obestridligt. Om vi icke levererade så mycket till Ryssland, finge vi öka vår egen konsumtion. Inför dessa fakta går det inte att falla tillbaka på allmänna fraser om avtalets ringa betydelse — regeringspressens tystnad är starkt motiverad.

Situationen har emellertid blivit ännu sämre än man antog för ett halvt eller ett år sedan. Det väldiga svenska importöverskottet har lett till nya importförbud och importregleringar. En förbättring eller riktigare en stabilisering på rimlig bas kan inte uppnås annat än genom ökning av den betalda svenska exporten och en stark minskning av införseln. I båda dessa punkter verkar det ryska avtalet i högsta grad skadligt. Vi tvingas att sända varor till Ryssland på kredit i stället för att sälja dem på annat håll mot kontant betalning, och härigenom medför avtalet en indirekt försämring av det svenska valutaläget. I vissa fall uppkommer därjämte en mera direkt försämring. En del svenska produkter som skall sändas till Ryssland måste kompletteras med materiel som inköps i andra länder. Vi får alltså använda en del av vår ansträngda valuta, en del av våra importmöjligheter för att anskaffa varor för vidarebefordran till Ryssland på kredit. Det är svårt att tänka sig en mera orimlig situation — när samtidigt svenskarna måste avstå från nödvändighetsvaror för att inte vårt handelsläge skall bli ännu sämre.

Det ryska avtalets resultat är alltså för närvarande följande. Vissa svenska industrier måste under statlig medverkan anstränga sig till det yttersta för att anskaffa den ar-

betskraft och det material som kreditleveranserna kräver. Byggnadsverksamhet på områden där behovet är trängande — bland annat bostäder, sjukhus och skolor — måste starkt inskränkas på grund av att Ryssland har försteget då det gäller utnyttjande av den svenska produktionen. Exporten till andra länder som betalar kontant eller med varor måste under ett skede av svårigheter för den svenska valutan och den svenska handeln inskränkas till förmån för export till Ryssland på kredit. Och vi måste rent av använda något av vår försvagade möjlighet till införsel för att utomlands köpa sådant som vi behöver för att sända de utlovade varorna till Ryssland. Det är inte underligt att regeringen och regeringspressen tiger i avtalsfrågan; tystnaden är ett senkommet erkännande.

Demokratisk Ungdoms Världsfederation (DUVF)

försvaras av Expressen i polemik mot Dagens Nyheter. Särskilt upptas Dagens Nyheter påstående att enligt organisationens stadgar "de kommunistiska ungdomsförbunden måste få en ytterligt stark eller rent av behärskande ställning". Argumentationen mot denna sats är emellertid svag. Expressen framhåller att de ryska och rysskontrollerade staterna allra högst skulle kunna få 64 delegater i rådet av 150. Men tidningen glömmer att tala om att kommunistiska föreningar i demokratiska stater också har representationsrätt och att opolitiska organisationer, inom vilka även kommunister är verksamma, kan tänkas välja kommunistiska delegater. I själva verket bestyrkes alltså Dagens Nyheter uttalande om kommunisternas starka ställning genom denna kritik. Det bestyrkes också av det ostridiga faktum att organisationens ordförande är kommunist och att DUVF i en rad fall (till exempel Triestefrågan) klart tagit parti för

den ryska ståndpunkten och drivit propaganda mot de anglosachsiska demokratierna.

Gällde det här en sammanslutning utanför politisk verksamhet, kunde man fästa huvudvikten vid de vackra tankarna om ungdomens gemenskap och samarbete. Men det är fråga om en organisation som från början inriktat sig på politiskt handlande — i ryskt och kommunistiskt intresse. Skall verkligen folkpartiets ungdomsförbund såsom enda politiska organisation utanför kommunismen stödja en dylik verksamhet? Den linjen är i varje fall inte lätt att förena med folkpartiets och liberalismens traditioner.